

МЕНАЏМЕНТ РИЗИКА

RISK MANAGEMENT

Проф. Др Чедомир Авакумовић¹
Милинковић Светлана² дипл.мнг
Никола Вујачић дипл.мнг

Резиме: У раду се разматра функција ризика, дефиниција ризика, важности и сврха управљања ризицима. Добро управљање ризицима обезбеђује веће поверење у корпоративно управљање организацијом и њену способност да обавља посао.

Кључне речи: ризик, губитак, неизвесност, вероватноћа

Abstract: The paper discusses the function of risk, the definition of risk, the importance and purpose of risk management. Good risk management provides greater confidence in corporate governance organization and its ability to update a job.

Key words: risk, lost, uncertainty, probability

УВОД

Ризик је више димензионални комплексан појам који је свакодневно присутан у људском животу. Финансиске институције као што су банке, осигуравајућа друштва, пензиони фондови и финасиске компаније посвећују све већу пажњу управљању ризицима са којима се сусрећу због већег броја неплаћених дугова и великих осцилација у каматама. Светска финасиска криза није мимоишла ни области осигурања и инвестиционих фондова. Ризик се не може елиминисати, али се може контролисати и на одређеном нивоу управљати њима кроз менаџмент ризика.

Ризик се може дефинисан као: могућност губитка, вероватноћа губитка, неизвесност, одступање стварних од очекиваних резултата или вероватноћа било ког исхода који није очекиван.[1] заједнички елементи у више различитих дефиниција су неизвесност и губитак, па се често каже да је и „ризик неизвесност остваривања губитка“.

1. ПРИСТУП УПРАВЉАЊУ РИЗИКОМ

Ризик представља могућност остварења непредвиђених и нежељених последица. Ризик је повезан са неизвесношћу и са опасношћу. Опасност настаје као могућност остварења неповољних догађаја и нежељених резултата. Готово свесно ризик је повезан са неким губитком или неповољним исходом, са могућношћу да се услед непредвиђених догађаја и

¹ Факултет за индустријски менаџмент Крушевац, Мајке Југовића 4, Крушевац

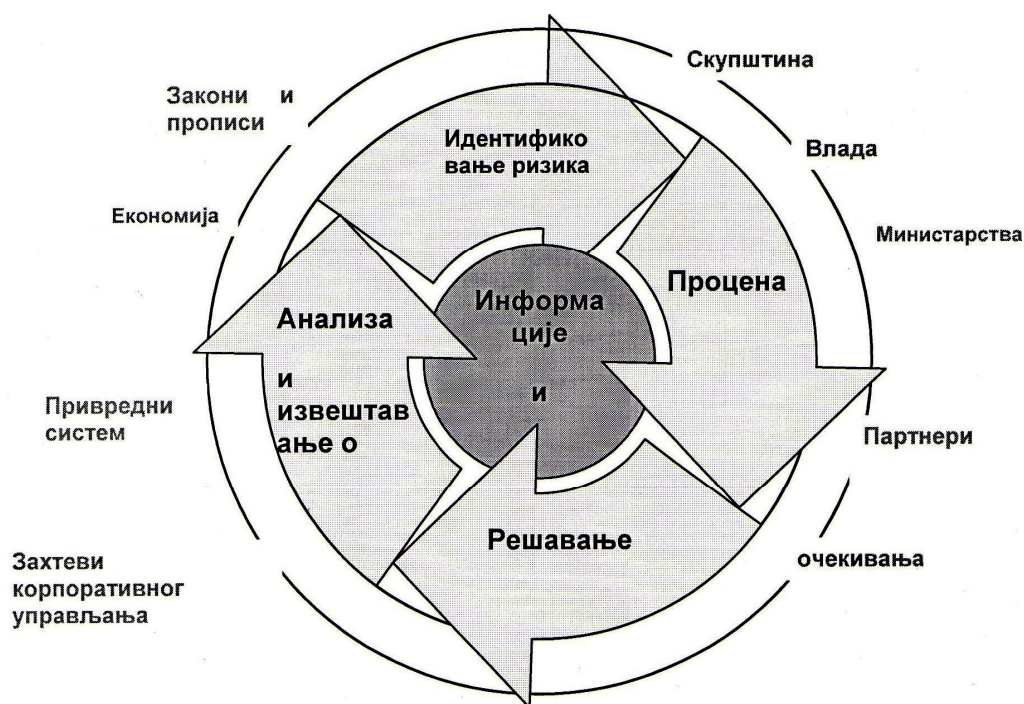
² Факултет за индустријски менаџмент Крушевац, Мајке Југовића 4, Крушевац

последича, оствари нешто што је неповољно, што човеку доноси очекивани повољној резултат или неповољан и нежељен негативан исход или резултат. [2] Ризик је повезан са вероватноћом појављивања будућих догађаја.

Управљање ризицима је важан аспект наших живота. Сви смо свакодневно изложени ризику, на послу и приватно, и често подсвесно управљамо ризицима. Ово питање морамо активно разматрати у току послова које обављамо. Савремене структуре корпоративног управљања стављају значајан акценат на управљање ризицима, а делимични резултат тога су нове методологије. Ризик се може појавити у различитим формама, односно делатостима и они утичу на успешност (перформансе), на различите чиниоце, купце/кориснике услуга и грађане. Потребно је добро разумети начин на који се тим ризицима може управљати. То је централни део успешног планирања и избегавања неуспеха, односно остваривања циљева, изградње поверења јавност и испуњавања захтева доброг корпоративног управљања. То и представља основ успешног планирања и избегавања неуспеха, односно остваривања циљева, изградње поверења јавности и испуњавање захтева доброг корпоративног управљања. На основу тога лакше ћемо да схватимо вредност одговорајућег преузимања ризика и бенефиција које можемо имати од иновација. За управљање ризицима важна су четири елемента –

- како идентификовати,
- проценити,
- решавати,
- анализирати и подносити извештаје о ризицима.

У дијаграму који следи разјашњене су различите улоге и одговорности.

1.1. Идентификација ризика

Идентификација ризика представља процес утврђивања, класификације и рангирања свих оних различитих догађаја који могу да имају одређен штетан утицај на посматран процес или подухват. Препознати проблем, први је корак ка његовом решавању. Преопознати нечију изложеност губитку захтева озбиљно размишљање о томе. Ризик се у општем смислу може поделити на две основне врсте. То су пословни ризик и чисти ризик. [3]

Извори губитка могу се јавити на могућа и чисто ризична улагања. Могућа (спекулативна) улагања су она која могу резултирати на два начина - губитком или добитком и она обично нису укључена у менаџмент ризика. Добитци или губитци који су резултат добрих или лоших менаџерских одлука, деловања конкурената, економске интервенције од стране владе, примери

су спекулативног ризика и они су најчешће ван деловања и одговорности менаџера ризика. Промене цена, промене курса валута, могу резултирати добитком или губитком, и овај спекулативни ризик може бити обухваћен програмом осигурања од губитка.

Чист ризик може резултирати само губитком и обично настаје као: директан губитак имовине, индиректан губитак прихода који је настао због прекида нормалне пословне активности, због дуговања, због изненаде смрти или неспособности за рад кључног особља.. обично се чисти ризици могу отклонити, оног тренутка када су идентификовани и измирили.

1.2. Анализа и процена ризика

Код анализе и процене ризика врши се детаљна анализа утицаја појединих различитих догађаја на резултате пословног процеса. Потребно је урадити истраживање природе појединих ризичних догађаја, затим анализу и процену вероватноће настајања ризичних догађаја, као и анализу међузависности различитих догађаја. На крају се утврђује квантификација величине утицаја појединих ризичних догађаја на остварење планираних резултата. Анализа ризика представља скраћивање првог низа ризика како би се добила консистентнија листа са ризицима разврстаним по природи (категорији) узрока и последица. При идентификовању и анализи ризика, важно је користити категорије. Оне олакшавају како процес идентификовања и усмеравања процеса управљања ризиком, тако је и од суштинске важности за утврђивање „заједничког језика" везаног за ризике.

Постоје два начина категоризације ризика:

- Шта уопште проузрокује ризик - ове категорије, као што су екстерни фактори, најчешће су од веће помоћи у идентификацији ризика.
- Шта је последица ризика - ове категорије, као што финансијски резултати, су чешће корисни за усмеравање пажње на то шта је потребно учинити као одговор на ризик.

Ризике треба анализирати и груписати у односу на врсту претње коју представљају по остваривање циљева организације. Ово је неопходно из два разлога: први, да се обезбеди да су сви ризици идентификовани, и други, да се обезбеди да су сви решени на најадекватнији начин.

1.3. Развијање и имплементација програма менаџмента ризика

Када су сви потенцијални уроци губитка идентификовани и измирили, потребно је развити и имплементирати планове који би се бавили потенцијалним губицима, пре него што се они догоде. Да би смо урадили овај задатак, потребно је познавати алтернативне методе превенције ризика, и вероватноће могућег губитка. Поред осигурања, шест додатних метода превенције могућег губитка су следеће:

- Избегавање ризика,
- Предпоставка ризика,
- Само – осигурање
- Превенција губитка,
- Редукција губитка и
- Трансфер ризика.

Детаљан програм и менаџмент ризика је резултат разматрања свих ових алтернативних метода, не само ослањања на један метод који се бави превенцијом излагања ризику. Уколико је усвојен план превенције губитка, менаџер ризика се мора постарати да сви запослени на које се то односи, то знају и да спроведу имплементацију тог плана, односно дела који се односи на њихову улогу.

1.4. Контрола примене реакција (одговора) на ризик

Успостављање непрекидног процеса контроле ризика подразумева да треба направити континуирани систем идентификације ризика, процене ризика и развијање стратегије за реаговање на могуће ризике. Потребно је вршити стално прилагођавање планираних стратегија новонасталим условима, како би се што више смањило могући ризик настојања штетних догађаја и могући губици настојања и деловања ризичних догађаја. Процес контроле је праћење пословних процеса и

настајања различитих догађаја и стално мењање и прилагођавање планираних акција и стратегија тим новонасталим ситуацијама.

ЗАКЉУЧАК

Да би управљала ризицима организација треба да зна са којим ризицима се суочава, а затим да их процени. Идентификовање ризика је први корак у изградњи профила у организацији. Идентификовање ризика може бити инцијално и стално. Након што се идентификују, ризици треба да се анализирају и групишу у односу на врсту претње коју представљају по остваривање циљева организације. По извршењу идентификације ризика врши се процена ризика на основу сакупљених информација о ризику. Све радње које се предузимају са циљем да реше (умање) ризике могу се сматрати контролама. У свакој организацији треба да постоји ефективан процес провере и извештавања о управљању ризицима како би се могла извршити успешна контрола.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Vaughan E., Vaughan T., Основе осигурања и управљање ризицима, МАТЕ, Загреб, 1995.
- [2] Јовановић П., Управљање пројектом, Графослог, Београд, 1999.
- [3] Project Management Body of knowledge, Project management Institute, Drexel Hill, 1987.